

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac Ex Probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1713

Q. 158. Quid addendum sit circa absolutionem moribundi, qui jam dare non potest ulla signa poenitenti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42624

pro sua libertate facere posse, ut ita dimidietur confessio, quæ de jure divino debet esse integra. Et cum confessio non possit, per se loquendo, esse dimidiata, multò minùs absolutio, potestas enim reservandi nullum speciale jus tribuit Superiori, ut alterutram dimidiet, maximè cum non videatur ordinariè occurrere rationabilis causa sic dimidian di, nisi fortè in raro casu, v. g. impossibilitatis audiendi reliqua: Neque enim sufficit multitudo negotiorum, uti rectè *Archid. Silv. Victor. Suar. Vasq. Tann. Laym. Fill. t. 7. n. 301.* contra *Rich. Sot. Nav. Cai. Sa, Henriq. Valent. Tolet.* Itaque debet Superior vel audire vel absolvere ab omnibus, vel pro omnibus remittere ad inferiorem, tollendo reservationem, quod potest etiam extra Sacramentum, aut huic communicando potestatem absolvendi etiam à reservato: Quid autem fieri debeat vel possit, si pœnitens communicare debeat, & desit Confessarius habens potestatem in reservata, dicetur n. 1599.

1155 Q. 157. Quid dicendum sit de illo, qui Confessario ignoto confitetur mortalia, & postea ordinario suo Confessario sola venialia. R. De hoc dicetur num. 1186.

1156 Q. 158. Quid addendum sit circa absolutionem moribundi, qui jam dare non potest ulla signa pœnitentiae. R. seqq. §. I. Moribundus, quamvis nunc nulla dare possit signa pœnitentiæ, potest & consequenter debet sub conditione absolvi, saltem tum, si resciaur petivisse Confessarium aut voluisse confiteri, ita Author opusc. 65. apud *S. Tho. Tit. De Sacram. Unctionis* sub finem, & sequuntur omnes Societatis Authores, teste *Gormaz p. 2. num. 244.* refertque Authores 32.

Dian.

Dian. p. 3. t. 3. R. 4. Aversa q. 10. f. 17. refert 34. Carden. in 1. crisi d. 48. adhuc plures : & esse communem apud PP. Dominicanos , testatur Casulas apud Moyam d. 6. q. 1. Probatur ex Concilio Garthag. IV. can. 76. His verbis, is, qui pœnitentiam in infirmitate petit, si casu, dum ad eum Sacerdòs invitatus venit, oppressus infirmitate obmutuerit, vel in phrenesin conversus fuerit, dent testimonium, qui eum audièrunt, & accipiat pœnitentiam. Idè habetur ex Conc. Carthag. III. Cap. egrotantes 75. De consecr. dist. IV. Item in Conc. Arausicano 1. can. 12. Et ita expressè statuitur à S. Leone Papa Cap. His qui, causâ 26. q. 6. Item à Rituali Romano Tit. De Sacram. Pœn., quod Rituale Paulus V. approbavit, & per expressam constitutionem, quæ est 85. apud Cherubinum, mandavit observari. Ideoque J. Sanch. apud Moyam dicit hanc sententiam esse ferè definitâ, Vasq. & Tolet. vocant absolutè definitam à SS. Canonibus. Nec obstat decretum Clementis VIII., de quo dicitur n. 1195., nam nihil dicit contra confessionem in absentia factam, dummodò sit ordinata ad absolutionem à præsentem habendam. Quòd autem Clemens voluerit ejusmodi moribundum absolvi, imò dixerit se absoluturum, si casus se offerret, testati sunt Cardin. Bellarm. & Archi-Episc. Armacanus apud Lugo d. 17. à n. 76. Accedit testimonium Patris Suar. apud Tann. q. 9. n. 16., qui scribit se ex ore Clementis VIII. & Pauli V., itemque ex sententia multorum Cardinalium habere, non fuisse unquam mentem Pontificum damnare absolutionem talis moribundi, quæ fieret à Sacerdote præsentem: hinc certum videtur absolvi debere sub conditione. Ratio est, quia petendo Con-

Confessarium externè confessus est se peccatorem, in necessitate autem sufficit confessio in communi, secundùm dicta n. 620. Deinde sufficienter confessus est Sacerdoti, quando alius ad Sacerdotem retulit istam ipsius confessionem, hic enim referens habet se, ac si moribundus ipse fecisset per litteras vel interpretem. Præterea probabiliter præsumitur esse dispositus, ergo lex Charitatis obligat Confessarium, ut proximo in extrema necessitate constituto subveniat, sicut potest. Nec ideo fiet irreverentia Sacramento, nam Sacramenta sunt instituta ad salutem hominum, ergo non est contra eorum reverentiam, sed maximè est secundùm eorum finem, si prout possunt, conferantur, ubi extremè periclitatur salus hominis. Deinde conditio salvat reverentiam Sacramenti, si enim moribundus non sit capax, non fit Sacramentum. Denique proximi necessitas excusat ab irreverentia, uti constat ex multis similibus casibus in l. 6. p. 1. n. 110. & 119. relatis. Videri potest etiam *Rayn.* in *Heter.* tom. 16. f. 1. p. 9. à n. 15.

1157 §. 2. Tenetur Sacerdos talem moribundum absolvere, quamvis unus fide dignus testetur illum petivisse Confessarium, vel dedisse signa doloris, quia quando non agitur de præjudicio tertii, creditur uni testi, *Moya & Averfa* supra, *Illf.* n. 140. *Dian.* R. 5. *Escob.* l. 15. probl. 51. *Herrinx* d. 3. n. 70. aliique communissimè: Imò ferè omnes addunt cum *Gormaz* n. 258. sufficere, si id testetur etiam infidelis vel hæreticus, quia cum sint hostes hujus Sacramenti, præsumi non potest, quòd falsò testentur in ordine ad hoc, ut Sacramentum fiat.

1158 §. 3. Idem dicendum est, quamvis testis hoc dixe-

dixerit absens à moribundo, ad quem solus Sacerdos accedat, uti tenent Authores gravissimi, quorum 30. refert & sequitur *Moya* q. 2. ad quos accedunt *Aversa* & *Illf.* suprâ, *Lugo* num. 85. *Escob.* probl. 52. *Gorm.* n. 257. & 265. *Platel.* nu. 771. *Gob.* t. 7. n. 599. cum enim illa ægroti confessio fuerit facta ex intentione habendi absolutionem à Sacerdote præsentem, sufficienter fuit sacramentalis, & secundùm antè dicta in necessitate sufficit.

§. 4. Idem dicendum est, licet testis hoc referens Sacerdoti non viderit aut audièrit ipse, sed tantùm habeat ex relatione alterius. *Dicast. Dian. Herin.* & *Illf.* suprâ *Lugo* n. 81. *Escob.* probl. 50. *Moya* à n. 6. parùm enim ad rem facit, quòd Sacerdos id mediatè resciat, cum satis sit confessionem sensibilem à pœnitente esse positam & directam ad absolutionem à Sacerdote habendam, hocque nunc cognosci à Sacerdote.

§. 5. Idem dicendum est, quamvis signa pœnitentiæ aut doloris fuerint tantùm dubia, uti sunt, quæ secundùm se sunt indifferentia, v. g. si visus sit tundere pectus, oculos ad cœlum tollere, aliquam imaginem devotè respicere, quia in articulo mortis quilibet præsumitur desiderare optimum suæ animæ remediũ, ergo signa pœnitentiæ vel doloris in eo articulo exhibita censerentur à pœnitente relata ad sacramentalem absolutionem. *Conf.* nam saltem dubium est, ergo in extrema necessitate constituto succurrendum est, quantum succurri potest: Et ideo probabiliter deducunt *Moya* n. 5. *Bosco* n. 170. *Escob.* probl. 47. contra *Laym.* *Lugon.* & *Dian.* si Sacerdos post *confiteor* in Missa incidisset in apoplexiam, esse sub conditione absolvendum.

1161 §. 6. Si certum esset, quòd talis ægrotus nullo signo externo manifestasset dolorem, adeoque non posuisset ullam confessionem sensibilem, etiam certum esset absolutionem illi dandam fore invalidam, quia confessio sensibilis est de necessitate Sacramenti, secundum dicta n. 669. Et ideo in Ordinatione pro studiis Superioribus in Societate J E S U inter sententias Theologicas prohibetur, ne doceamus hanc 16. *Morbundus, etsi nullum signum det aut dederit contritionis, adeo ut Sacerdos nec sciat, nec prudenter putare possit præcessisse sensibilem aliquam confessionem, absolvi potest: Unde à contrario,*

1162 §. 7. Quia semper incertum est, an dolor non sit sufficienter manifestatus, adeoque an non aliqua confessio sufficiens sit facta, hinc, quicquid contradicant *Suar. Vasq. Laym. Mald. Con. Regin. Turr. Lugo Dian. Rayn. n. 17. Arr. d. 36. n. 34.* aliique plurimi, probabile videtur, quamvis ægrotus non sciatur ullum signum pœnitentiæ aut doloris dedisse, adhuc posse absolvi sub conditione, saltem virtute aliarum actionum, quæ secundum opiniones, licet dubiè probabiles, nomine confessionis venire possunt, nam plures quàm 30. Authores apud *Vindicem Gob. prop. 1 n. 23.*, quorum aliquos statim referam, dicunt quandam confessionem esse, si quis hætenus vixerit Christianè, si Sacramenta frequentarit &c., ideoque talem in subito casu mortis absolvendum esse. Hoc videtur expressè docere *S. Aug. tom. 6. De adul. conjug. l. 1 c. ultimo*, uti fusè ostendit *Bosco à n. 131.* Idem docent *S. Antoninus in Sacro- tali Romano*, & *Memoriale Confessariorum approbatum à Greg. XV.* cum esset Archi-Epi-
scopus

scopus Bononiensis, uti ad longum refert *Schild.* tr. 6. n. 39. Eandem sententiam vocat nunc communem *Moya* q. 4., pro qua adductis fusè nominibus, locis, & verbis refert graves Authores 16., qui eam absolutè tenent, item alios longè plures, qui defendunt ut probabilem, & ex præcepto charitatis in praxi tenendam, ad quos accedunt *Gob.* n. 601. *Tamb.* De conf. l. 2. c. 10. n. 11. *Bass.* in floribus v. *Absolutio.* n. 13. *Schild.* supra, *Escob.* probl. 55. *Carden.* supra, *Aversa* l. 18. *Herin.* à n. 77. *Bosco* l. 9. concl. 6. *Quarti* in Rubr. miss. p. 3. tit. 10 n. 3. f. 1. dub. 3. *Arj.* tom. 2. p. 2. tr. 3. cap. 2. n. 5 *Sporer* n. 645. & apud hunc *Bonagrata.* *Gorm.* n. 262. Rationes sunt 1., quia probabile est illum moribundum habere voluntatem confitendi, cum quisque præsumatur velle salutem suam, adeoque & hoc medium salutis; sed etiam probabile est hanc voluntatem sufficienter manifestatam esse saltem per vitam Christianè ductam, secundum antè dicta, confessio enim etiam diu antecedens potest dolorem consequentem sufficienter reddere sensibilem, uti tenent gravissimi Authores n. 700. relati: quivis autem bene vivendo intendit sibi prodesse, quantum potest, ergo intendit manifestare se velle absolutionem à peccatis, quando maximè illà indigebit & non poterit petere, adeoque pro illo articulo mortis, ergo. 2. Moribundus ille antè hac est sæpius confessus, sed confitens habuit voluntatem saltem implicitam per illas confessiones acquirendi jus ad absolutiones etiam plures ab aliis sacerdotibus accipiendas de illis peccatis confessis, & indirectè etiam de aliis, si alioquin periclitaretur de salute, voluit enim

per illas confessiones salutis suæ omni meliori modo esse consultum ; est autem probabile confessionem unam , si veniat ad notitiam plurimum Sacerdotum , esse virtualiter multiplicem , & sufficere ad plures absolutiones , ut colligitur ex dictis n. 647. Ergo probabile est ex vi confessionum antecedentium esse capacem novæ absolutionis de peccatis olim confessis , per quam indirectè remittentur etiam postea commissa. 3. & præcipuè quia videtur probabile , quòd ad absolutionem validam sufficiat dolor per signum externum manifestatus , licèt Sacerdos clarè illud signum non agnoscat , dummodo saltem sub dubio præsumat esse positum , uti docent *Aversa & Quarti* supra , qui addunt locum dubitandi adesse , quodocunque non constat oppositum : Ratio autem illius asserti est , quia manifestatio externa doloris est aliqua confessio externa peccati , ergo sufficiet ad valorem absolutionis. Jam verò in casu posito præsumi potest moribundum dare vel dedisse ejusmodi signa externa doloris , uti notant iidem Authores aliique cum *Gob. Marschant. Sporer* à n. 647. , nescitur enim , an non utatur ratione , & ejusmodi moribundi ordinariè dant externa aliqua signa , quibus fortè manifestare volunt suum dolorem , uti innuit *S. Th.* in 4. dist. 22. a. 1. quæstiu. 2. ad. 3. his verbis , *Contritio , quæ videtur tantum interioris pœnitentiæ esse , invenitur in pœnitentiæ exteriori secundum quædam signa , quibus sensibilibus manifestatur , vel aliis vel saltem ipsi pœnitenti , qui dolorem sensibilem percipit in seipso.* Ex his sic conficitur argumentum :

Est gravis obligatio ex charitate , ut Sacerdos

in

in extrema necessitate proximi operetur ex opinione probabili saltem aliorum, uti habet communis cum *Moya* n. 35., imò opinio etiam tenuiter tantum probabilis praticari debet, si alias proximè periclitaretur salus æterna proximi, uti tenent multi & graves auctores cum *Sanct. Moya* à n. 38. *Vind. Gob.* n. 27. *Viva* in app. ad prop. damnatas §. 11, quos secutus sum l. 1. n. 366. nec improbare audeat *Illf.* n. 146. quamvis acerrimè stet pro opposita sententia, nam periculum frustrandi Sacramentum pro salute humana institutum, est minus malum quam periculum amittendæ æternæ salutis hominis, atqui hæc opinio est aliquo modo & saltem tenuiter probabilis, uti ex dictis patet, ergo.

§. 8. Jam dicta extendunt *Pont. Gormaz* n. 1163 265. aliique contra *Bosco* n. 172. etiam ad casum, quo quis subito incideret in periculum mortis, quamvis antehac malè vixisset: hinc etiam *Escob.* probl. 55. *Sporer* supra & alii dicebant sufficere, si constet fuisse christianum vel catholicum, quia si externè aliqua signa det, præsumi potest saltem dubiè, quòd faciat ex voluntate salvandi se, ideoque confitendi vel manifestandi dolorem, hoc enim prudenter præsumitur, quod communiter contingit, sed catholici in talem agonem lapsi communiter solent petere Confessarium vel manifestare dolorem, prout possunt, ergo. Ex his infert *Gorm.* n. 266. citans *Bonagratiam*, licèt aliquis actualiter peccando subito destitueretur sensibus, regulariter sine absolutione dimittendum non esse: Hinc etiam *Tamb. Carden. & Stoz.* n. 97. dicunt christianum in duello vel adulterio con-

confossum, si supersit aliquid temporis ante mortem, vix dimittendum sine absolutione: Et quæ contra hæctenus dicta objici possent, solvunt *Schild.* supra, *Moya* à n. 36. *Gorm.* à n. 270 & fusiùs *Bosco* à n. 119. Aliqua addam n. 1865.

¶ 164 §. 9. Certum est, si ille, qui fuit ægrotus, adveniente Sacerdote sit mortuus, non posse Sacramentaliter absolvi, quamvis antè dedisset signa pœnitentiæ, uti habetur Cap. *Multiplex* 49. De Pœn. dist. I. quia ibi non est ampliùs homo, neque anima illa est ampliùs in statu viæ, Sacramenta autem sunt instituta pro hominibus viatoribus. *Nec obstat*, quòd *S. Thom.* opusc. 65. Tit. *De cautela in confessione habenda*, sic scribat, *Si infirmus petit pœnitentiam & antequam Sacerdos veniat ad eum, sit mortuus vel amiserit loquelam, Sacerdos habeat eum pro confesso, & post mortem absolvat eum: Nam opusculum* il lud non esse *S. Tho.*, tenent nunc omnes communiter cum *Moya* n. 16., cujuscunque autem sit, sic explicari debet, quòd velit absolvi, uti absolvi potest, nempe à peccatis, si destitutus loquelâ abhuc vivat, aut si dubitetur de vita; si autem mortuus sit, ceremonialiter à censuris, ut sepulturâ & communibus suffragiis Ecclesiæ non careat.

Obji. Aliqui Medici tenent animam rationalem manere unitam corpori etiam uno vel altero quadrante post mortem vulgariter existimatam, ergo Sacerdos superveniens postquam aliquis ira est in propinquo tempore defunctus, tenebitur eum absolvere saltem sub conditione. *R.* Si opinio illa per autoritatem vel rationem fiat alicui saltem dubiè probabilis,

is, c. seq. Oppositum autem hactenus putavi & adhuc puto esse certum.

ARTICULUS III.

Qua sint reliquæ conditiones Confessionis.

R Esp. Præter integritatem sunt hæ tres: 1165

Prima: ut sit *V*ocalis, scilicet ordinariè: id est, que propter usum, & praxim Ecclesiæ graviter obligantem, nisi subsit justa causa, ut impotentia, sive physica, sive moralis, quæ si adsit, potest fieri nutu, scripto aliòve signo, v. g. si quis ob anxietatem loqui non possit; aut puella supra modum verecunda aliter se non possit explicare, quàm scripto, quo à Confessario lecto, addat voce, de his me accuso, *Suar. Vasq. Lug. Lay. l. 5. t. 6. c. 6. n. 3.* Imò qui aliter non potest, tenetur juxta communem sententiã confiteri per nutus aut scriptum, tempore præcepti, etsi id, quoad scripturam, non admittant *Nay. Tol. Sot. Val. Dian. extra articulum mortis. v. Lugo d. 15. num 87.* Similiter suadendum esse furdis, ut confiteantur scripto, (licet ad id non teneantur) ne ab aliis audiantur. Eandemque ob causam eos non interrogandos, nisi de plañe necessariis, ex *Poss. docet Dian. p. 3. t. 4. R. 127. & p. 5. t. 6. R. 5. Unde resolves hunc casum:*

Is qui extra necessitatem, totam confessionem facit nutu vel scripto, mortaliter peccat, ac consequenter non absolvitur. *Dian p. 3. t. 4. R. 127. ex Sylv. v. Fill. t. 7. c. 1. Kon. d. 6. dub. 1. Suar. d. 21. J. 3. n. 5.*

Secunda Conditio, ut sit secreta, id est, ut fiat soli Sacerdoti, non quidem ex necessitate, sed usu